

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17.04.2007, sp. zn. 7 Cmo 261/2006, ECLI:CZ:VSOL:2007:7.CMO.261.2006.1

Číslo: 86/2008

Právní věta:

Je-li pro určité výrobky chráněno označení původu, je porušením tohoto práva, byl-li pro výrobek nepocházející z této oblasti užit název, který sice neobsahuje zeměpisný název, ale vyvolává spojitost s oblastí původu, a toto porušení naplňuje rovněž znaky skutkové podstaty nekalosoutěžního jednání (klamavé označení zboží a služeb, parazitování na pověsti).

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 17.04.2007

Spisová značka: 7 Cmo 261/2006

Číslo rozhodnutí: 86

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nekalá soutěž

Předpisy: § 44 předpisu č. 516/1991Sb.
§ 46 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 3. 3. 2006 uložil žalovanému povinnost zdržet se od právní moci rozsudku distribuce minerální vody s označením „B. kyselka I.“, která není ze země čerpána v k. ú. B., a do patnácti dnů od právní moci rozsudku stáhnout z prodeje již distribuovanou takto označenou minerální vodu (výrok I.); žalobu v rozsahu, v němž se žalobce domáhal uložení povinnosti žalovanému zdržet se distribuce minerální vody s označením „I.“, která není ze země čerpána v k. ú. B., povinnost stáhnout z prodeje již distribuovanou takto označenou minerální vodu a povinnost zničit minerální vody s označením „B. kyselka I.“ nebo „I.“, které nejsou ze země čerpány v k. ú. B., a to distribuované a dosud nedistribuované na trh v České republice, zamítl (výrok II.); žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.) a žalobci uložil povinnost zaplatit České republice na účet Krajského soudu v Ostravě soudní poplatek ve výši 1000 Kč (výrok IV.). V odůvodnění konstatoval svá zjištění z provedeného dokazování, z nichž dospěl k závěru, že žalovaným distribuovaná minerální voda pod názvem „B. kyselka I.“ má původ na Slovensku. Žalovaný neprokázal, že by tomu tak nebylo, neoznačil žádný důkaz, který by toto zjištění vyvrátil, a soud proto uzavřel, že se tímto jednáním dopustil porušení práv ze zapsaného označení původu dle zákona č. 452/2001 Sb. Z těchto důvodů shledal žalobu v rozsahu, v němž se žalobce proti

žalovanému domáhal zdržení se distribuce minerální vody s označením „B. kyselka I.“, která není ze země čerpána v k. ú. B., a nárok na stažení této minerální vody z prodejen za důvodný. Naproti tomu jako nedůvodnou hodnotil žalobu v rozsahu, v němž se žalobce domáhal uložení povinnosti žalovanému zdržet se distribuce minerální vody s označením „I.“, neboť v tomto označení není geografický původ výrobku obsažen a není proto důvod zakazovat žalovanému realizovat jeho práva majitele zapsané slovní ochranné známky v tomto znění. Důvodnost žaloby neshledal ani z hlediska ustanovení o nekalé soutěži pro nenaplnění znaků nekalé soutěže, když nebylo prokázáno hospodářsky motivované konkurenční jednání, které by odporovalo dobrým mravům soutěže a bylo způsobilé přivodit újmu soutěžitelům, popř. ohrozit spotřebitele. Stejně tak nedůvodnou shledal soud žalobu v rozsahu, v němž se žalobce domáhal zničení minerální vody ať již s označením „B. kyselka I.“ nebo „I.“ za situace, kdy předmět sporu se netýkal samotné minerální vody, nýbrž způsobu označení lahví, v níž je distribuována. Výrok o náhradě nákladů řízení odůvodnil ustanovením § 142 odst. 2 o. s. ř., když úspěch a neúspěch obou účastníků hodnotil jako stejný.

Proti tomuto rozsudku podali odvolání oba účastníci. Odvolání žalobce směřovalo výlučně do části výroku II., kterou byla zamítnuta žaloba v rozsahu, v němž se domáhal uložení povinnosti žalovanému zdržet se distribuce minerální vody s označením „I.“, která není ze země čerpána v k. ú. B. Odkázal na zjištění z provedeného dokazování a sice, že ochrannou známku „I.“ č. 174496 s právem přednosti od 27. 11. 1991 přihlásila obchodní společnost I., spol. s r. o., která také čerpala a distribuovala minerální vodu v k. ú. B. a byla původním vlastníkem jak této ochranné známky, tak i ochranné známky „B. kyselka I.“ č. 174721 s právem přednosti od 6. 11. 1991. Minerální voda s dominantním označením „I.“ byla užívána před přihlášením ochranné známky, takže zápisem ochranné známky nedošlo ke vzniku práva k užití tohoto označení, ale pouze k registraci označení již dlouhodobě užívaného a tedy k formálnímu potvrzení vztahu mezi názvem minerální vody „I.“ a jejím původem v k. ú. B. Pozemky v k. ú. B. k čerpání minerální vody včetně strojního zařízení a stáčírny získal žalobce, žalovaný je pouze majitelem ochranných známek „B. kyselka I.“ a „I.“, aniž by měl jakýkoliv vlastnický vztah k pozemkům v k. ú. B., na nichž lze minerální vodu „I.“ čerpat. Zamítl-li soud prvního stupně žalobu v rozsahu zdržení se užití označení „I.“, připustil možnost pro jeden výrobek, a to minerální vodu, užití dvou shodných označení, zejména za situace, kdy označení „I.“ je na etiketě uvedeno dominantně a je tak způsobilé u spotřebitelů minerálních vod vyvolat asociaci s dlouhodobě vžitým označením „I.“ právě pro minerální vody z k. ú. B. Z hlediska ochrany spotřebitele nelze připustit, aby minerální vody, jejichž složení a účinky jsou dány přírodními vlastnostmi místa jejich čerpání, měly shodné názvy. Navrhl, aby v rozsahu dotčeném odvoláním odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovanému bude uložena rovněž povinnost zdržet se užití označení „I.“ pro minerální vody, které nejsou čerpány ze země v k. ú. B.

Žalovaný ve svém odvolání uvedl, že napadá výlučně výroky I. a III., neboť dle jeho názoru žalobce nemá nárok na ochranu vyplývající ze známek z označení původu, a to z důvodů, které žalovaný uvedl na svoji obranu již v řízení před soudem prvního stupně, a sice, neplatnosti smluv týkajících se nemovitého i movitého majetku. Navrhl zamítnutí žaloby v celém rozsahu.

V r c h n í s o u d v Olomouci změnil rozhodnutí soudu prvního stupně.

Z odůvodnění:

Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu dotčeném odvoláním obou účastníků, jakož i řízení mu předcházející (§ 212 a § 212a o. s. ř.), a po jednání ve věci (§ 214 o. s. ř.) dospěl k následujícím zjištěním a závěrům.

Dle obsahu spisu domáhal se žalobce žalobou, doručenou soudu prvního stupně dne 23. 7. 2003, proti žalovanému ochrany proti porušení práv ze zapsaného označení původu a jednání nekalé soutěže. Ve skutkových tvrzeních uvedl, že je zapsaným uživatelem označení původu „B. kyselka I.“

č. 160 a majitelem ochranné známky „B. kyselka z pramene I.“ č. zápisu 195083. Dle osvědčení je označení původu vázáno na zeměpisnou oblast B. v okrese N., kde byla čerpána „B. kyselka I.“, ovšem s ohledem na konkurs obchodních společností podnikající v tomto katastrálním území se v posledních letech tato minerální voda, která je jednou z nejznámějších minerálních vod v České republice, nestáčí. Žalobce k zajištění podmínek pro opětovné zahájení stáčení této minerální vody koupil pozemky, na nichž se nachází vrty pro její čerpání, včetně zařízení pro stáčení a zařízení plnirny minerálních vod. Žalovaný od obchodních společností, které podnikaly v oblasti B. a N. získal slovní ochranné známky, a to ochrannou známku „B. kyselka I.“ č. 174721 a ochrannou známku „I.“ č. 174496. V k. ú. B. však žalovaný nedisponuje žádným majetkem pro čerpání a stáčení minerálních vod. V tomto postavení majitele ochranných známek, jejichž užití je spjato s minerální vodou čerpanou na pozemcích v k. ú. B., obec N., na trh distribuuje vodu s označením „B. kyselka I.“, kterou však pro něj vyrábí a dováží slovenská firma Č. minerálka, s. r. o., B. B., a nejde tedy o vodu čerpanou na pozemcích v k. ú. B. Minerální vody jsou žalovaným distribuovány v lahvích, na jejichž etiketě dominuje nápis „I.“ a v horní části jsou uvedeny nápisy „B. kyselka“. Tímto jednáním žalovaný porušuje práva žalobce k označení původu „B. kyselka I.“, když navíc označení jím distribuovaných minerálních vod je klamavé, a to ohledně původu minerální vody. Tímto jednáním žalovaný porušuje jak zákon č. 452/2001 Sb., tak je jeho jednání je nekalosoutěžní, neboť využívá současné situace, kdy v k. ú. B. není minerální voda čerpána, a parazituje na této všeobecně známé značce minerální vody. Žalovaný ve svém písemném vyjádření k žalobě popřel, že by žalobce byl řádným uživatelem označení původu č. 160 ve znění „B. kyselka I.“, který měl získat smlouvou o převodu výrobního programu, neboť dle jeho názoru je tato smlouva s největší pravděpodobností pro neurčitost neplatná. Ze stejných důvodů je neplatná i kupní smlouva, kterou žalobce měl získat do svého vlastnictví zařízení pro stáčení minerálních vod. V neposlední řadě žalovaný popřel, že by se žalobce stal vlastníkem nemovitostí v k. ú. B., protože tyto byly zapsány do konkursní podstaty úpadce A., spol. s r. o. v likvidaci. Pokud jde o vlastnictví slovních ochranných známek žalovaného, a to známky „B. kyselka I.“ č. 174721 a známky „I.“ č. 174496, popřel tvrzení žalobce o tom, že slovní ochrannou známku „I.“ je možno použít pouze v souvislosti s minerální vodou a že tato musí pocházet z oblasti k. ú. B., neboť z textu uvedené ochranné známky tato skutečnost vůbec nevyplývá. Za situace, kdy žalobci neprospívá označení původu č. 160 „B. kyselka I.“, pravděpodobně není vlastníkem zařízení na stáčení minerálních vod ani žádných nemovitostí v k. ú. B. a kdy žalovaný je majitelem slovní ochranné známky „I.“ pro třídu 32, tedy pro minerální vody, aniž je tato známka jakkoliv vázána na minerální vodu stáčenou v k. ú. B., nepovažuje žalobu za důvodnou. Soud prvního stupně provedl v průběhu řízení k tvrzením obou účastníků dokazování výpisem z veřejné části Ústřední evidence podnikatelů, týkajícím se žalobce, úplným výpisem z obchodního rejstříku žalovaného, úplným výpisem z obchodního rejstříku firmy D., a. s., úplným výpisem z obchodního rejstříku firmy L. B., a. s., úplným výpisem z obchodního rejstříku obchodní firmy I., spol. s r. o., listinou označenou jako „Smlouva o převodu výrobního programu“, uzavřenou mezi firmou L. B., a. s., a žalobcem, Kupní smlouvou o převodu vlastnictví k nemovitostem ze dne 11. 12. 2001, uzavřenou mezi žalobcem jako kupujícím a Ing. L. S., CSc., správcem konkursní podstaty úpadce D., a. s., jako prodávajícím, výpisem z katastru nemovitostí Katastrálního úřadu N., LV č. 5203, pro k. ú. B., obec a okres N., Kupní smlouvou o převodu vlastnictví k věcem movitým, uzavřenou mezi žalobcem jako kupujícím a Ing. L. S., CSc., správcem konkursní podstaty úpadce D., a. s., jako prodávajícím, výpisem z rejstříku označení původu vedeným Úřadem průmyslového vlastnictví, výpisem z databáze ochranných známek, reklamními letáky vydanými společností I., s. r. o., etiketami a nákupními doklady z prodejny M., usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 4. 2002, rozhodnutím Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 15. 8. 2003 a na tomto základě rozhodl odvoláním napadeným rozsudkem.

Podle zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení (dále jen „zákon“), je ochrana označení původu výrobku poskytována jak v souvislosti se zeměpisným označením, jímž se rozumí zeměpisný název země, oblasti nebo místa, který se stal obecně známým

jako údaj o tom, odkud pochází výrobek, jehož jakost nebo znaky jsou dány výlučně nebo podstatně zeměpisným prostředím, včetně činitelů přírodních nebo lidských, ale rovněž názvy výrobků, které ačkoliv neobsahují zeměpisný název, vyvolávají ve spotřebitelské veřejnosti spojitost mezi takto pojmenovaným výrobkem a místem původu. Funkcí označení původu není na rozdíl od ochranné známky odlišení jednotlivých výrobců, ale pro ochranu spotřebitelské veřejnosti je údajem, který má stvrzovat, že takto označený výrobek pochází z určité zeměpisné oblasti a má pro tuto oblast typickou jakost či znaky.

Podle ustanovení § 23 odst. 1 zákona jsou zapsaná označení chráněna proti: a) jakémukoliv přímému či nepřímému obchodnímu užití zapsaného označení na zboží, na něž se zápis nevztahuje, pokud je toto zboží srovnatelné se zbožím zapsaným pod tímto označením nebo pokud užívání tohoto označení těží z dobré pověsti chráněného označení; b) jakémukoliv zneužití, napodobení nebo připomínání, i když je skutečný původ zboží uveden nebo je chráněné označení přeloženo nebo doprovázeno výrazy jako „druh“, „typ“, „metoda“, „na způsob“, „napodobeno“ nebo podobným výrazem; c) jakémukoliv jinému lživému nebo klamavému údaji o zeměpisném původu, povaze nebo základních vlastnostech zboží uvedených na vnitřním či vnějším obalu, reklamních materiálech nebo dokumentech týkajících se příslušného zboží, jakož i proti použití přepravních obalů způsobilých vyvolat nepravdivý dojem o jeho původu; d) všemu ostatnímu jednání, které by mohlo vést ke klamným domněnkám o skutečném původu zboží.

Podle ustanovení § 24 odst. 1 zákona se může každý u příslušného soudu domáhat, aby bylo zakázáno užívat zapsané označení pro srovnatelné zboží, které nesplňuje podmínky pro užívání označení původu či zeměpisného označení, a aby zboží označené způsobem, jímž došlo k ohrožení nebo porušení práv ze zapsaného označení původu, popřípadě zeměpisného označení, bylo staženo z trhu.

Podle odst. 3, věty první, téhož ustanovení ten, jemuž svědčí práva k zapsanému označení původu, popřípadě zeměpisnému označení, může požadovat, aby soud nařídil ohrožovateli či porušovateli těchto práv zničit zboží, jehož uvedením na trh by mohlo dojít nebo již došlo k ohrožení nebo porušení práva chráněného tímto zákonem.

Důkazy provedenými soudem prvního stupně bylo prokázáno právo žalobce k ochraně označení původu č. 160 „B. KYSELKA I.“, jeho vlastnictví pozemků a budov v k. ú. B., strojního zařízení a dalšího vybavení v areálu plnírny minerálních vod v obci B., okres N. Odvolací soud proto s odkazem na správná skutková zjištění soudu prvního stupně shodně s ním dospěl k závěru, že žalobce se po právu dle výše citovaných ustanovení § 24 zákona domáhá ochrany svého práva na označení původu proti žalovanému, který je sice majitelem slovních ochranných známek, nikoliv však osobou oprávněnou k užívání označení původu. Rovněž závěr soudu o tom, že distribucí minerální vody pod názvem „B. kyselka I.“, která má původ na Slovensku, se žalovaný dopustil porušení práv ze zapsaného označení původu, tedy porušil základní práva vyplývající z již výše zmiňovaného zákona.

V posuzované věci není sporu o tom, že účastníci jsou soutěžiteli v hospodářské soutěži, když soutěžní vztah je dán i při jednání soutěžitele vůči jinému, který se sice určitou obchodní činností dosud nezabývá, avšak vzhledem ke všem okolnostem lze výkon takové činnosti u něj postupem doby s největší jistotou předpokládat. Proto se odvolací soud zabýval rovněž tím, zda jednání žalovaného je v souladu se zásadami hospodářské soutěže (§ 41 obch. zák.) nebo zda je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, tedy zda naplňuje znaky nekalé soutěže, a to nejen z hlediska generální klauzule dle ustanovení § 44 odst. 1 obch. zák., ale i s ohledem na konkrétní žalobcem tvrzené delikty – klamavé označení zboží a parazitování na pověsti.

Podle ustanovení § 46 odst. 1 obch. zák. je klamavým označením zboží a služeb každé označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží nebo služby

pocházejí z určitého státu, určité oblasti či místa nebo od určitého výrobce, anebo že vykazují zvláštní charakteristické znaky nebo zvláštní jakost. Nerozhodné je, zda označení bylo uvedeno bezprostředně na zboží, obalech, obchodních písemnostech apod. Rovněž je nerozhodné, zda ke klamavému označení došlo přímo nebo nepřímo a jakým prostředkem se tak stalo.

Podle ustanovení § 48 obch. zák. je parazitováním na pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele, jednání s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl.

Účelem zákazu klamavého označení zboží je nejen ochrana odběratelů, ale zejména spotřebitelů před nákupem výrobků, které nemají jakost nebo vlastnosti, které si od nich kupující, spoléhající na klamavé označení, slibuje, ale rovněž ochrana jiných soutěžících, kteří označení tohoto druhu užívají po právu, což platí zejména o údajích ve spojení se zeměpisným původem výrobku. Přitom u údajů zeměpisného původu nemusí jít o výslovné označení země či oblasti, ale stačí pouhý nepřímý náznak o tom, že zboží z nich pochází. Přitom odkaz na původ zboží z určitého podniku, oblasti je nejen porušením zákazu klamavého označení zboží, ale i parazitováním na cizí pověsti.

Odvolací soud částečně zopakoval dokazování výpisem z rejstříku označení původu a výpisy z rejstříku ochranných známek Úřadu průmyslového vlastnictví a zjistil, že žalobce je majitelem označení původu pod č. 160 ve znění „B. KYSELKA I.“, které se vztahuje k přírodním minerálním vodám pocházejícím z léčivých zdrojů lázeňského místa B., a rovněž majitelem slovní ochranné známky č. zápisu 195083 ve znění „B. kyselka z pramene I.“ pro nealkoholické nápoje a minerální vody, koupele a léčbu minerální vodou. Žalovaný je majitelem slovních ochranných známek: „B. kyselka I.“ č. 174721 pro minerální vody a „I.“ č. 174496 pro vody minerální a šumivé, nealkoholické nápoje, sodovou vodu, stolní vodu a pitnou vodu.

Na základě těchto zjištění a s přihlédnutím ke skutkovým zjištěním soudu prvního stupně dospěl odvolací soud k závěru, že nejen minerální voda s označením „B. kyselka I.“, ale rovněž minerální voda s označením „I.“ podléhá režimu ochrany označení původu, neboť jde o název výrobku, který sice neobsahuje zeměpisný název, nicméně vyvolává ve spotřebitelské veřejnosti spojitost mezi takto pojmenovaným výrobkem, a to konkrétně právě minerální vodou a oblastí jejího původu, tj. k. ú. B. Za tohoto stavu užití názvu „I.“ pro minerální vodu naplňuje rovněž znaky skutkové podstaty nekalosoutěžního jednání, a to nejen z hlediska generální klauzule, ale konkrétně znaky skutkové podstaty klamavého označení zboží a služeb a parazitování na pověsti, neboť minerální voda z B. má pod tímto názvem rozšířenou příznačnost; jde o minerální vodu, která v minulosti byla dodávána na trh a spotřebiteli je známa právě pod názvem „I.“ s tím, že od ní jsou očekávány určité specifické vlastnosti, spojené právě s místem původu. Je proto namístě jak ochrana spotřebitelů před nákupem minerální vody, která nemá a ani nemůže mít vlastnosti, které si od ní kupující, spoléhající na klamavé označení, slibuje, tak i zabránění využívání pověsti této minerální vody k podnikatelskému prospěchu žalovaného, kterého by jinak nedosáhl.

Odvolací soud proto shledal žalobu žalobce i v části, v níž se domáhal proti žalovanému uložení povinnosti zdržet se distribuce minerální vody s označením „I.“, která není ze země čerpána v k. ú. B., za důvodnou.

S odkazem na vše shora uvedené odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. jako věcně správný potvrdil (§ 219 o. s. ř.) a ve výroku II. v části napadené odvoláním změnil tak, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto rozsudku (§ 220 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).